

# Forsikringsvilkår

## for ytelsesbasert tjenstepensjon (foretakspensjon)

# Vilkår av 1.1. 2016

Erstatter vilkår for foretakspensjon av 1.1.2015

## Innhold

|                                                                     |    |
|---------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Innledning.....                                                  | 4  |
| 1.1 Lover og regler som gjelder for foretakspensjonen .....         | 4  |
| 1.2 Definisjoner .....                                              | 4  |
| 2. Generelle vilkår.....                                            | 5  |
| 2.1 Ikraftttredelse og utvidelse av forsikringen.....               | 5  |
| 2.2 Opplysningsplikt ved tegning og utvidelse av forsikringen ..... | 6  |
| 2.3 Styringsgruppe.....                                             | 6  |
| 2.4 Premiebetaling .....                                            | 6  |
| 2.5 Utmelding.....                                                  | 6  |
| 2.6 Endringer og reguleringer .....                                 | 7  |
| 2.7 Opphør av avtalen .....                                         | 7  |
| 2.8 Flytting av avtalen .....                                       | 8  |
| 2.9 Omdanning av avtalen.....                                       | 8  |
| 2.10 Utbetaling av forsikringsytelser.....                          | 8  |
| 2.11 Krav og dokumentasjon i forbindelse forsikringstilfelle.....   | 9  |
| 2.12 Foreldelse av rett til forsikringsytelse .....                 | 9  |
| 2.13 Selskapets rett til endringer .....                            | 9  |
| 2.14 Klagemuligheter .....                                          | 9  |
| 2.15 Krig og annen katastrofe .....                                 | 10 |
| 3. Vilkår for pensjonsytelsene .....                                | 10 |
| 3.1. Alderspensjon.....                                             | 10 |
| 3.2. Ektefellepensjon.....                                          | 10 |
| 3.3. Samboerpensjon.....                                            | 11 |
| 3.4. Barnepensjon .....                                             | 11 |
| 3.5. Uførepensjon etter lov om foretakspensjon.....                 | 11 |
| 3.5.1. Rett til uførepensjon.....                                   | 11 |
| 3.5.2. Samtidig utbetaling av arbeidsavklaringspenger .....         | 12 |
| 3.5.3. Samtidig utbetaling fra yrkesskadeforsikringen .....         | 12 |
| 3.5.4. Samtidig utbetaling av lønn eller annen godtgjørelse .....   | 12 |
| 3.5a Uførepensjon etter lov om tjenestepensjon .....                | 12 |

|                                                                       |    |
|-----------------------------------------------------------------------|----|
| 3.5a.1 Rett til uførepensjon.....                                     | 12 |
| 3.5a.2 Fastsettelse av nedsatt inntektsevne (uføregrad).....          | 12 |
| 3.5a.3 Beregning av og utbetaling av uførepensjon.....                | 13 |
| 3.6. Rett til betalingsfritak ved arbeidsuførhet .....                | 14 |
| 3.7. Begrensninger i retten til uførepensjon og betalingsfritak ..... | 14 |
| 3.8. Forholdsregler ved inntrådt arbeidsuførhet. ....                 | 14 |
| 4. Vilkår ved forsikredes utmelding av forsikringen.....              | 15 |
| 4.1 Forsikredes rettigheter og plikter.....                           | 15 |
| 4.2 Disposisjoner over fripolise .....                                | 15 |
| 4.3 Gjenkjøp .....                                                    | 15 |

# 1. Innledning

## 1.1 Lover og regler som gjelder for foretakspensjonen

Foretakspensjon (ytelsesbasert tjenstepensjon) er en forsikring som en arbeidsgiver tegner til fordel for arbeidstakerne i bedriften. Foretakspensjon kan også omfatte pensjonsrettigheter fra pensjonskasser.

Fra 1. januar 2016 er det nye regler for uførepensjon i tjenstepensjonen. Nye forsikringsavtaler fra og med 1.1.2016 omfattes av det nye regelverket (lov om tjenstepensjon). Arbeidsgivere som har forsikringsavtale med uførepensjon etter tidligere regler (lov om foretakspensjon) må endre/tilpasse uførepensjonsavtalen til nye regler innen 31.12.2016. Inntil slik tilpasning/endring er gjennomført gjelder de tidligere reglene om uførepensjon. Forsikringsvilkårene omfatter både uførepensjonsvilkår i henhold til lov om foretakspensjon (se punkt 3.5) og lov om tjenstepensjon (se punkt 3.5a).

For forsikringen gjelder disse forsikringsvilkår i tillegg til avtalen som er inngått mellom arbeidsgiveren og SpareBank 1 Forsikring AS. I avtalen fremgår hvilke ytelser forsikringen omfatter.

Vilkårene gjelder i tillegg for fripoliser som er utstedt etter opphør av medlemskap i forsikringen.

Ved siden av disse vilkårene gjelder følgende lover med tilhørende forskrifter; lov om foretakspensjon av 24. mars 2000, lov om tjenstepensjon av 13. desember 2013 (LTP), lov om forsikringsavtaler av 16. juni 1989 og lovgivningen ellers. Vilkårene går foran der de skiller seg fra lovregler som kan fravikes.

## 1.2 Definisjoner

I forsikringsvilkårene betyr:

### **Selskapet**

SpareBank 1 Forsikring AS som ved avtalen påtar seg å yte forsikring.

### **FAL**

Lov om forsikringsavtaler av 16. juni 1989.

### **LOF**

Lov om foretakspensjon av 24. mars 2000. Ytelsesbaserte forsikringsavtaler som følger lov om foretakspensjon kalles heretter «Foretakspensjon».

### **LTP**

Lov om tjenstepensjon av 13. desember 2013.

### **FVL**

Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. av 10. juni 2005 (forsikringsvirksomhetsloven).

### **Arbeidsdyktig**

Med "helt arbeidsdyktig" menes at arbeidstaker er frisk og ikke har nedsatt arbeidsevne. Det vil si at arbeidstaker ikke er sykmeldt, og er til stede på jobb uten begrensninger eller restriksjoner som skyldes helsemessige eller fysiske forhold eller noen former for tilrettelegginger / tilpasninger i arbeidsrutiner eller oppdrag. Tilsvarende gjelder arbeidstakere i deltidsstilling, under forutsetning av at den reduserte arbeidstiden ikke er helsemessig, men praktisk begrunnet. Arbeidstakere som av nevnte helsemessige årsaker har redusert stilling, anses ikke som helt arbeidsdyktige.

### **Avtalen**

Gjelder fra 1.1.2016

De spesielle vilkårene som skal gjelde for forsikringen fastsettes i egen avtale mellom forsikringstakeren og Selskapet.

### **Barn**

Medlemmets barn, herunder adoptivbarn, samt stebarn og fosterbarn.

### **Engangspremie**

Premie som kreves inn ved en endring av forsikringssummene for å sikre at opparbeidede rettigheter er i henhold til Avtalen og LOF på endringstidspunktet.

### **Forsikrede**

Pensjonsordningens medlemmer, deres ektefelle, barn, registrert partner og samboer når de er sikret eller mottar pensjon etter forsikringsavtalen.

### **Forsikringstakeren**

Den som inngår avtale om forsikring, dvs. arbeidsgiveren.

### **Fortsettelsesforsikring**

Individuell avtale om fortsatt forsikringsforhold for forsikrede som trer ut av forsikringen eller av en pensjonskasse.

### **Medlem**

Arbeidsgiver og de arbeidstakere som oppfyller opptaksvilkårene i forsikringsavtalen. Som medlem regnes også alderspensjonist som har tatt ut hel eller delvis alderspensjon fra forsikringen. Som medlem regnes også arbeidstaker som er blitt ufør mens han var i forsikringen og som har rett til hel eller delvis uføreerstatning fra forsikringen.

### **Opptjeningsalder**

Den alder som er fastsatt i avtalen og som angir når medlemmenes rett til alderspensjon er opptjent.

### **Samboer**

Person som medlemmet:

1. har felles bolig og felles barn med, eller
2. lever sammen med i ekteskaps- eller partnerskapslignende forhold når det godtgjøres at forholdet har bestått uavbrutt i de siste fem årene før dødsfallet, og det ikke forelå forhold som ville hindre at lovlig ekteskap eller partnerskap ble inngått.

### **Uttaksalder**

Den alder alderspensjonen skal utbetales fra.

## **2. Generelle vilkår**

### **2.1 Ikrafttredelse og utvidelse av forsikringen**

Forsikringen gjelder fra den dagen Selskapet får skriftlig melding om at tilbudet om forsikring er godtatt av forsikringstakeren, hvis ikke annet er avtalt. Den trer i kraft for alle arbeidstakere som da er helt arbeidsdyktige. Forsikringstakeren gir skriftlig erklæring om hel arbeidsdyktighet. For arbeidstakersom ikke er helt arbeidsdyktig, trer forsikringen i kraft den dagen vedkommende er helt arbeidsdyktig og Selskapet har mottatt skriftlig erklæring fra forsikringstakeren om dette.

Hvis forsikringsavtalen ved etableringen er betinget av at arbeidstakerne fremlegger tilfredsstillende helseerklæring på skjema fastsatt av Selskapet, trer forsikringen for den enkelte arbeidstaker i kraft den dag erklæringen er mottatt av Selskapet. Hvis Selskapet ikke finner helsetilstanden tilfredsstillende, kan opptaket skje på spesielle vilkår eller avslås.

Utvidelse av forsikringen, skjer enten ved at de forsikringsytelser som er fastsatt for den enkelte forsikrede blir forhøyet, eller ved at andre arbeidstakere enn de som tidligere er innmeldt, blir tatt med i forsikringen. For arbeidstakere som er helt arbeidsdyktige, trer utvidelsen i kraft den dagen melding er mottatt av Selskapet, hvis ikke annet er avtalt. For øvrig gjelder de samme forsikringsvilkår og øvrige bestemmelser som gjaldt før utvidelsen av forsikringen, også etter utvidelsen.

## 2.2 Opplysningsplikt ved tegning og utvidelse av forsikringen

Forsikringstakeren og den forsikrede skal gi riktige og fullstendige svar på Selskapets spørsmål ved tegning og utvidelse av forsikringen. De skal også av eget tiltak gi opplysninger om særlige forhold som de må forstå er av vesentlig betydning for Selskapets vurdering av risikoen.

Blir ikke opplysningsplikten oppfylt, gjelder det som er bestemt i FAL § 13-2 til § 13-4. Er Selskapet fri for ansvar, oppheves forsikringen og premiereserven tilføres premiefond.

## 2.3 Styringsgruppe

Omfatter foretakspensjonen 15 eller flere medlemmer, skal foretaket opprette en styringsgruppe på minst tre personer. Minst én av personene skal velges av og blant medlemmene. Styringsgruppen skal uttale seg om saker som gjelder forvaltningen og praktiseringen av pensjonsordningen, jfr. LOF § 2-4.

## 2.4 Premiebetaling

Forsikringstakeren betaler premien til Selskapet under ett for alle de forsikrede som forsikringen omfatter. Første premie forfaller til betaling den dagen forsikringen trer i kraft. Senere premier forfaller til betaling på de forfallsdager som er fastsatt i avtalen.

Betalingsfristen for premien er én måned fra den dagen Selskapet har sendt premievarsel til forsikringstakeren, jf FAL § 14-1.

Blir premien ikke betalt innen betalingsfristen, og det ikke er midler i forsikringens premiefond til dekning av premien, opphører forsikringen hvis premien ikke er betalt innen 14 dager etter at lovbestemt varsel (se FAL § 14-2) er sendt. Varsling til de forsikrede skal i så fall skje som angitt i vilkårenes punkt 2.7.

Hvis den forsikrede faller fra før opptjeningsalder, betales det ikke premie for tiden etter dødsdato.

Forsikringstakeren kan innbetale til forsikringens premiefond innenfor rammen av gjeldende lovgivning.

Ved etablering av fripolise skal forsikringstaker betale engangspremie for fremtidig administrasjon av fripolisen (administrasjonsreserve).

## 2.5 Utmelding

Trer den forsikrede ut av gruppen som forsikringen omfatter på grunn av fratredelse eller av annen årsak, plikter forsikringstakeren å melde vedkommende ut av forsikringen. Forsikringstakeren eller Selskapet plikter å gi forsikrede skriftlig påminnelse om utmeldingen. Forsikringen opphører tidligst 14 dager etter at slik påminnelse er sendt. Hvis slik påminnelse ikke blir sendt, opphører forsikringen tidligst to måneder etter uttrekningen.

Ved forsikringstilfeller som Selskapet svarer for i denne tiden, kan Selskapet gjøre fradrag i erstatningen i den utstrekning vedkommende i mellomtiden er kommet inn under en tilsvarende forsikring og får erstatning fra denne.

Forsikringstakeren skal, sammen med meldingen om uttredelsen, sende Selskapet en erklæring om den forsikredes arbeidsevne ved utmeldingen.

Utmelding kan ikke finne sted hvis forsikrede er arbeidsudyktig med en uføregrad som er lik eller høyere enn den uføregrad som gir rett til erstatning fra avtalen. Hvis forsikrede ikke har rett til uførepensjon eller betalingsfritak på grunnlag av forhold som nevnt i vilkårenes punkt 3.7, kan utmelding likevel finne sted.

Forsikringstaker plikter å betale hele premien så lenge medlemmet har rett til opptjening. I tillegg plikter forsikringstaker å betale risikopremie for perioden fra inntredelse og frem til eventuell utmelding og inntil forsikringen opphører, jf første avsnitt.

Den forsikrede har ved uttredelsen eiendomsrett til den fullt betalte forsikring (fripolise) som er opparbeidet ved samtlige premier som er betalt for vedkommende for tidsrommet frem til uttredelsen, herunder kontantbeløp som er overført fra fripolise, annen foretakspensjon eller pensjonsinnretning. I tillegg skal fripolisen ha en forholdsmessig andel av pensjonsordningens tilleggsavsetninger.

Den forsikrede har ikke rett til fripolise, hvis tjenestetiden ved fratredelse er kortere enn 12 måneder. I dette tilfelle blir premiereserven overført til forsikringens premiefond. Dette skal ikke gjelde premiereserven som er overført fra tidligere medlemskap for medlemmer som har benyttet rett til medregning av tidligere rettigheter.

Den forsikredes øvrige rettigheter ved uttredelsen av forsikringen er beskrevet i vilkårenes punkt 4.

## 2.6 Endringer og reguleringer

Forsikringstakeren kan når som helst inngå avtale med Selskapet om endringer i forsikringsavtalen. En slik endring må ikke redusere premiereserven for fripolisen på tidspunktet for endringen. Endres foretakspensjonens pensjonsplan ved at pensjonsytelsene settes ned fra og med tidspunktet for endringen, skal tjenestetiden på endringstidspunktet medregnes ved fastsettelsen av den enkelte arbeidstakers rett til pensjon etter den nye pensjonsplanen.

Det skal utstedes fripolise som sikrer arbeidstakerens rett til den delen av opptjent pensjon som overstiger det som ut fra lønn og tjenestetid på endringstidspunktet ville være opptjent etter den nye pensjonsplanen jf. LOF § 5-9.

Ved regulering av forsikringsytelsene etter avtalens bestemmelser skal forsikringsytelsene ikke i noe tilfelle settes ned under ytelsene i fripolisen på tidspunktet for reguleringen.

Dersom pensjonsgrunnlaget blir satt ned eller opptjeningsalder endres som følge av skifte av stilling i foretaket eller annen endring av arbeidsoppgavene, skal det utstedes fripolise som sikrer arbeidstakerens rett til den delen av opptjent pensjon på endringstidspunktet som overstiger den pensjonen som ville vært opptjent om ny lønn legges til grunn ved beregningen, se LOF § 4-4.

## 2.7 Opphør av avtalen

Hvis forsikringstakeren innstiller sin virksomhet, eller arbeidsgiveren (innehaveren) blir alene igjen i forsikringen, opphører den. Det samme gjelder hvis forsikringstakeren sier opp avtalen, eller slutter med premiebetalingen, og det ikke er midler i premiefondet til dekning av premien.

Dersom foretakspensjonen etter en periode på seks måneder ikke oppfyller kravene til minste antall medlemmer, jf. LOF § 2-2, skal pensjonsordningen opphøre. Ved slikt opphør skal de forsikrede varsles skriftlig eller på annen forsvarlig måte. For den enkelte forsikrede opphører forsikringen i så fall tidligst én måned etter at varsel er gitt eller vedkommende på annen måte er blitt kjent med forholdet. Ved forsikringstilfeller som Selskapet svarer for i denne tiden, kan Selskapet gjøre fradrag i erstatningen i den utstrekning vedkommende i mellomtiden er kommet inn under en tilsvarende forsikring og får erstatning fra denne.

Ved opphør har den enkelte forsikrede eiendomsrett til den fullt betalte forsikring (fripolise) som er opparbeidet ved samtlige premier som er betalt for vedkommende for tidsrommet frem til opphøret, herunder midler som er overført fra annen fripolise eller foretakspensjon.

Hvis forsikringen omfatter erstatning ved arbeidsuførhet vil forsikret som er arbeidsudyktig med en uføregrad som er lik eller høyere enn den uføregrad som gir rett til erstatning fra avtalen, men uten rett til uføreerstatning ved opphøret, være sikret fulle forsikringsytelser så lenge vedkommende er sammenhengende arbeidsudyktig. Dette gjelder likevel ikke ut over 12 måneder fra den dagen arbeidsudyktigheten inntrådte. Når forsikrede har vært arbeidsudyktig i 12 måneder, fastsettes eventuell rett til uførepensjon og betalingsfritak. Den delen av forsikringen som ikke blir dekket ved innvilget betalingsfritak, vil bli satt til fripolise.

Hvis pensjonsavtalen opphører og det er midler i premiefondet, skal disse brukes i samsvar med gjeldende lovgivning.

Andre rettigheter de forsikrede har etter opphør av forsikringen, er beskrevet i vilkårenes punkt 4.

## **2.8 Flytting av avtalen**

Hvis forsikringstakeren sier opp avtalen for overføring av forsikringen til annet livsforsikringsselskap eller privat pensjonskasse, opphører forsikringen på det tidspunktet oppsigelsen av avtalen kommer til Selskapet, eventuelt på et avtalt fremtidig tidspunkt.

Alle midler vil bli overført til annet livsforsikringsselskap eller pensjonskasse som kan ta imot slike midler. Overføringen skjer etter reglene i FVL kapittel 11. Ved overføring av forsikringen til annet livsforsikringsselskap eller privat pensjonskasse, har den forsikrede etter flyttingen ikke rett til å opprettholde sin forsikring etter bestemmelsene i punkt 4.

## **2.9 Omdanning av avtalen**

Foretak som har pensjonsordning etter LOF og som i stedet vil opprette pensjonsordning etter lov om innskuddspensjon eller lov om tjenestepensjon, kan videreføre foretakspensjonsordningen for arbeidstakere som var medlem av denne ordningen på tidspunktet for opprettelsen av ny pensjonsordning (omdanning). Dette gjelder tilsvarende for foretak som har pensjonsordning med ytelsesbasert alderspensjon etter LOF og som i stedet vil opprette pensjonsordning med engangsbetalt alderspensjon etter samme lov.

Omdanning er ikke til hinder for at foretaket kun viderefører foretakspensjonsordningen for arbeidstakere som er medlem av ordningen på tidspunktet for opprettelse av ny innskuddspensjonsordning eller ny foretakspensjonsordning med engangsbetalt alderspensjon, og som da har 15 år eller mindre igjen til opptjeningsalder fastsatt i avtalen.

Ved omdanning har den enkelte forsikrede eiendomsrett til den fullt betalte forsikring (fripolise) som er opparbeidet ved samtlige premier som er betalt for vedkommende for tidsrommet frem til omdanningen, herunder midler som er overført fra annen fripolise eller foretakspensjon.

Ved omdanning har den forsikrede ikke rett til å opprettholde sin forsikring etter bestemmelsene i punkt 4.

## **2.10 Utbetaling av forsikringsytelser**

Pensjonene utbetales månedlig og etterskuddsvis.

Selskapet betaler renter i henhold til FAL § 18-4.

## 2.11 Krav og dokumentasjon i forbindelse forsikringstilfelle

Er forsikringstilfellet inntruffet, skal enhver som mener å ha krav mot selskapet, uten ugrunnet opphold melde fra til selskapet.

Den som fremmer krav mot selskapet, skal gi de opplysninger og dokumenter som er tilgjengelige for ham eller henne, og som selskapet trenger for å kunne ta stilling til kravet og utbetale forsikringsbeløpet.

Forsikringsutbetalingen vil kunne avhenge av at kravstilleren gir selskapet de nødvendige fullmakter til å innhente opplysninger for å kunne ta standpunkt til erstatningskravet.

Selskapet har rett til å innhente oversikt over medlemmets sykefraværperioder og annen risikorelevant informasjon.

Enhver forsikringsytelse blir utbetalt til den som har retten til den mot de legitimasjoner Selskapet finner nødvendige.

Den som ved erstatningsoppgjør gir uriktige eller ufullstendige opplysninger som han eller hun vet eller må forstå kan føre til at det blir utbetalt erstatning han eller hun ikke har krav på, kan miste ethvert erstatningskrav mot selskapet etter denne og andre forsikringsavtaler i anledning samme hending, i samsvar med forsikringsavtaleloven § 18-1. I et slikt tilfelle kan selskapet si opp enhver forsikringsavtale det har med vedkommende med en ukes varsel.

## 2.12 Foreldelse av rett til forsikringsytelse

Krav på forsikringsytelser foreldes i henhold til gjeldende lovbestemmelser.

## 2.13 Selskapets rett til endringer

Selskapet har rett til å endre disse bestemmelser i forsikringstiden slik at de til enhver tid er i samsvar med lovgivningen med tilhørende forskrifter, jf. FAL § 19-8. Samme rett har Selskapet til å foreta endringer i samsvar med generelle og konkrete pålegg fra offentlige myndigheter i henhold til skattelovgivningen, tilsynslovgivningen for forsikringsvirksomhet og tjenstepensjonslovgivningen med tilhørende forskrifter. For øvrig kan Selskapet foreta endringer i disse bestemmelser som er av praktisk og redaksjonell art.

Videre kan Selskapet gjennomføre endringer av risikopremie, kostnadsstruktur- og satser. Selskapet vil spesielt for tilleggsdekningene kunne endre risikopremien som følge av risikoklasseinndeling og erfaringer på forsikringen og bestanden for øvrig. I henhold til FVL § 9-4 kan Selskapet ikke gjøre endringen i henhold til dette avsnitt gjeldende før første ordinære premieforfall minst fire måneder etter at forsikringstakeren har mottatt underretning om den fastsatte endringen.

Selskapet forbeholder seg også rett til å endre betalingsmåte og rutiner, samt andre rutiner for skriftlig informasjon og kommunikasjon med medlemmene, i den utstrekning dette er nødvendig på grunn av informasjonstekniske (IT) tilpasninger i Selskapets driftssystemer, eller på grunn av bestemmelser/pålegg fra offentlige myndigheter.

## 2.14 Klagemuligheter

Skriftlig klage sendes til SpareBank 1 Forsikring Klageservice, Boks 778 Sentrum, 0106 Oslo. Klagen kan også sendes elektronisk på [sparebank1.no/klage](mailto:sparebank1.no/klage). Klagen kan også fremlegges for Finansklagenemnda.

## 2.15 Krig og annen katastrofe

Hvis Norge kommer i krig, kan Kongen bestemme at ytelser etter forsikringsavtalen bare skal utbetales delvis. Kongen kan også gjøre andre nødvendige endringer i avtalen for å dekke underskudd som følge av krig. Slike endringer kan også skje ved annen katastrofe.

Hvis medlemmet dør eller blir ufør som følge av deltakelse i krig under kommando av et land som ikke er alliert med Norge, er selskapet fri for ansvar hvis det ikke på forhånd er truffet annen avtale. Dette gjelder ikke for norske militære som deltar i humanitære eller fredsbevarende operasjoner for De Forente Nasjoner (FN).

## 3. Vilkår for pensjonsytelsene

### 3.1. Alderspensjon

Alderspensjon kan tidligst tas ut ved fylte 62 år, hvis ikke annet er avtalt. Medlemmet må sende Selskapet melding om når uttak av alderspensjonen skal starte. Dersom det ikke er sendt melding innen fylte 75 år, starter Selskapet utbetaling til medlemmet.

Ved uttak før opptjeningsalder skal alderspensjonen omregnes på forsikringsteknisk grunnlag basert på alder, utbetalingsperiode og gjeldende beregningsgrunnlag. Selskapet kan beregne et seleksjonsfradrag ved uttak før opptjeningsalder. Størrelsen på seleksjonsfradraget følger lovgivningen til enhver tid.

Medlemmet kan velge å ta ut gradert alderspensjon, men ikke mindre enn at årlig utbetaling utgjør om lag 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp. Medlemmet kan når som helst endre til fullt uttak. Etter nådd opptjeningsalder, men før fylte 75 år kan medlemmet endre uttaksgrad til helt eller delvis uttak.

Medlem som mottar uførepensjon kan ikke ta ut alderspensjon i den utstrekning samlet uførepensjon og alderspensjon overstiger en pensjonsgrad på 100 prosent.

Utbetalingstiden skal minst være til 77 år, og ikke mindre enn 10 år. Utbetalingstiden kan likevel settes ned for å få en årlig utbetaling på om lag 30 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Arbeidstaker som fortsatt har stilling i foretaket etter nådd opptjeningsalder og som ikke har opptjent full pensjon etter LOF § 4-2 første ledd annet punktum, skal godskrives etterfølgende tjenestetid. For øvrig gjelder bestemmelsene i LOF § 4-4 tilsvarende. For medlem som har opptjent rett til full pensjon, og som fortsatt har stilling i foretaket, gjelder LOF § 3-10 annet ledd tilsvarende.

Pensjonen utbetales til og med måneden etter dødsfallet skjer. Hvis det er avtalt at alderspensjonen skal settes ned eller skal opphøre når den forsikrede når en bestemt alder, skjer dette ved utgangen av måneden før den forsikrede når denne alderen.

### 3.2. Ektefellepensjon

Med ektefellepensjon menes pensjon til gjenlevende ektefelle, eventuelt til gjenlevende fraskilt ektefelle i samsvar med bestemmelsene i ekteskapsloven.

Hvis forsikringen omfatter ektefellepensjon, inntreffer retten til denne pensjonen fra første dag i den måneden den forsikrede dør. Pensjonen utbetales til og med måneden etter ektefellens død. Hvis det er avtalt at ektefellepensjonen skal settes ned eller skal opphøre når ektefellen når en bestemt alder, skjer dette ved utgangen av den måneden ektefellen når denne alderen. Se for øvrig LOF § 7-2 annet ledd.

Det avgjøres etter ekteskapslovgivningen om fraskilt ektefelle har rett til ektefellepensjon, og i tilfelle hvordan denne skal deles mellom ektefelle og fraskilt ektefelle.

Rett til ektefellepensjon inntreffer ikke

a) når dødsfallet inntreffer innen ett år etter at ekteskapet ble inngått, og dødsfallet er en følge av sykdom som den forsikrede hadde, og som det må antas at den forsikrede kjente til, da ekteskapet ble inngått.

b) når ekteskapet er inngått etter at den forsikrede har fylt 65 år.

c) når ekteskapet er inngått etter at den forsikredes arbeidsevne er varig nedsatt med 50 prosent eller mer.

### 3.3. Samboerpensjon

Med samboerpensjon menes pensjon til gjenlevende samboer.

Hvis forsikringen omfatter samboerpensjon, inntreffer retten til denne pensjonen fra første dag i den måneden den forsikrede dør. Pensjonen utbetales til og med måneden etter samboerens død. Hvis det er avtalt at samboerpensjonen skal settes ned eller skal opphøre når samboeren når en bestemt alder, skjer dette ved utgangen av den måneden samboeren når denne alderen. Se for øvrig LOF § 7-8.

Rett til samboerpensjon inntreffer ikke

a) når dødsfallet inntreffer innen ett år etter at samboerskapet ble inngått, og dødsfallet er en følge av sykdom som den forsikrede hadde, og som det må antas at den forsikrede kjente til, da samboerskapet ble inngått.

b) når samboerskapet blir inngått etter at den forsikrede har fylt 65 år.

c) når samboerskapet blir inngått etter at den forsikredes arbeidsevne er varig nedsatt med 50 prosent eller mer.

Retten til etterlattepensjon for ektefelle går foran retten til samboerpensjon.

### 3.4. Barnepensjon

Med barnepensjon menes pensjon til medlemmets barn.

Hvis forsikringen omfatter barnepensjon, inntreffer retten til denne pensjonen fra første dag i den måneden den forsikrede dør. Pensjonen utbetales til og med den måneden barnet når den alderen som er fastsatt i avtalen. Dør barnet før det når denne alderen, utbetales pensjonen til og med måneden etter barnets død.

Hvis det er avtalt at barnepensjonen skal begynne å utbetales, eller skal forhøyes når barnet når en bestemt alder, inntreffer retten til pensjonen, eventuelt forhøyelsen, fra første dag i måneden etter at barnet når denne alderen. Barn som er over den fastsatte alderen, har rett til pensjon hvis barnet er helt og varig arbeidsudyktig på grunn av sykdom eller ulykkestilfelle, og denne arbeidsudyktigheten allerede var inntrådt da barnet nådde denne alderen.

Barnepensjon deles likt på alle barn med lik rett til pensjon.

### 3.5. Uførepensjon etter lov om foretakspensjon

Med uførepensjon menes pensjon som kommer til utbetaling under forsikredes arbeidsuførhet.

#### 3.5.1. Rett til uførepensjon

Hvis forsikringen omfatter uførepensjon, inntreffer retten når den forsikredes arbeidsevne på grunn av sykdom eller ulykke har vært nedsatt i et sammenhengende tidsrom på 12 måneder. Laveste uføregrad som gir rett til uførepensjon er fastsatt i forsikringsavtalen.

Uførepensjonen utbetales fra den dagen retten til uførepensjon inntreffer og så lenge den forsikrede har en uføregrad som gir rett til uførepensjon. Uførepensjonen utbetales senest til måneden før avtalt opphørsalder. Hvis den forsikrede dør, utbetales uførepensjonen til utgangen av måneden etter dødsfallet.

Størrelsen på uførepensjonen retter seg etter graden av arbeidsudyktighet.

Graden av arbeidsudyktighet skal fastsettes av Selskapet på grunnlag av den nedsetting av arbeidsevnen, som sykdommen eller ulykkestilfellet, etter objektive symptomer kan antas å ha medført. Opplysninger fra NAV og behandlende lege skal legges til grunn for fastsettelsen. Når graden blir fastsatt, skal det tas hensyn til den forsikredes inntekt ved personlig arbeid (arbeidsinntekt) før arbeidsudyktigheten inntrådte, og arbeidsinntekt og arbeidsmuligheter etter dette tidspunkt. Ikke bare den forsikredes vanlige arbeid, men ethvert arbeid som kan passe for vedkommende, skal tas i betraktning. Hvis skifte av arbeid er nødvendig for helt eller delvis å gjenvinne arbeidsevnen, skal det likevel i en rimelig overgangstid tas hensyn til i hvilken grad den forsikrede kan utføre sitt vanlige arbeid.

### **3.5.2. Samtidig utbetaling av arbeidsavklaringspenger**

Hvis folketrygden utbetaler arbeidsavklaringspenger, utbetales uførepensjon ved 100 prosent arbeidsuførhet bare i den grad summen av uførepensjonen og arbeidsavklaringspenger ikke er høyere enn 70 prosent av lønn, inntil 12 ganger folketrygdens grunnbeløp. Ved lavere uføregrad reduseres grensen tilsvarende.

Selskapet skal godskrive forsikringens premiefond for den delen av uførepensjonen som ikke kommer til utbetaling til medlemmet på grunn av utbetaling av arbeidsavklaringspenger.

### **3.5.3. Samtidig utbetaling fra yrkesskadeforsikringen**

Det skal gjøres fradrag i uførepensjonen for erstatning for tap i arbeidsevne fra yrkesskadeforsikringen dersom dette fremgår av avtalen. Selskapet skal godskrive forsikringens premiefond for den delen av uførepensjonen som ikke kommer til utbetaling til medlemmet på grunn av utbetaling av yrkesskadeforsikring.

### **3.5.4. Samtidig utbetaling av lønn eller annen godtgjørelse**

Selskapet kan godskrive forsikringens premiefond for uførepensjonen i tidsrommet forsikrede i en overgangstid får utbetalt lønn eller annen godtgjørelse fra forsikringstakeren.

## **3.5a Uførepensjon etter lov om tjenestepensjon**

Med uførepensjon menes pensjon til forsikrede som i forsikringstiden har fått inntektsevnen nedsatt på grunn av sykdom eller ulykke i en slik grad at forsikrede ikke kan fortsette helt eller delvis i sin vanlige stilling og ikke kan utføre annet arbeid.

### **3.5a.1 Rett til uførepensjon**

Hvis forsikringen omfatter uførepensjon, inntreffer retten når den forsikredes inntektsevne har vært nedsatt i et sammenhengende tidsrom på 12 måneder på grunn av sykdom eller ulykke. Minste krav til nedsatt inntektsevne som gir rett til uførepensjon er fastsatt i forsikringsavtalen.

### **3.5a.2 Fastsettelse av nedsatt inntektsevne (uføregrad)**

Uføregraden skal fastsettes av Selskapet på grunnlag av den nedsetting av inntektsevnen, som sykdommen eller ulykkestilfellet, etter objektive symptomer kan antas å ha medført. Opplysninger fra NAV skal som hovedregel legges til grunn for fastsettelsen.

Vurderingen av hvor mye forsikredes inntektsevne er blitt nedsatt, skal bygge på en sammenligning av de inntektsmuligheter som medlemmet hadde før uføretidspunktet og medlemmets inntektsmuligheter etter uføretidspunktet.

I vurderingen skal det tas hensyn til den forsikredes normale årslønn i foretaket før uførhetstidspunktet, og arbeidsinntekt og inntektsmuligheter etter dette tidspunkt som det må forutsettes at forsikrede kan skaffe seg ved å utnytte sin restinntektsevne ved ethvert arbeid forsikrede

nå kan utføre. Det skal legges vekt på forsikredes alder, utdanning, yrkesbakgrunn og arbeidsmuligheter på bostedet, eller andre steder der det er rimelig at forsikrede tar arbeid.

### **3.5a.3 Beregning av og utbetaling av uførepensjon**

#### *3.5a.3.1 Fradrag for opptjente uførepensjonsytelser*

Dersom forsikrede har uførepensjon fra fripoliser etter foretakspensjonsloven eller tjenstepensjonsloven, pensjonsbevis etter tjenstepensjonsloven eller oppsatte rettigheter fra offentlig tjenstepensjon skal uførepensjonen etter denne pensjonsavtale reduseres med summen av disse ytelsene.

Dersom nedsatt inntektsevne er lavere enn 100 prosent, fastsettes uførepensjonen til en forholdsmessig andel av uførepensjon beregnet etter fradrag fra opptjente ytelser.

Forsikrede plikter å opplyse om sin rett til uførepensjon fra fripoliser, pensjonsbevis eller oppsatte rettigheter. Dersom det viser seg at forsikrede har fått for mye eller for lite uførepensjon etter denne avtalen, kan det foretas et etteroppgjør.

#### *3.5a.3.2 Utbetaling av uførepensjon*

Uførepensjonen utbetales fra den dagen retten til uførepensjon inntreffer og så lenge den forsikrede har en nedsatt inntektsevne som gir rett til uførepensjon. Uførepensjonen utbetales senest til og med måneden før avtalt opphørsalder.

Hvis den forsikrede dør, utbetales uførepensjonen til utgangen av måneden etter dødsfallet.

Omfatter forsikringen barnetillegg til uførepensjonen, får bestemmelsene i punktet 3.4 om hvilke barn det skal utbetales barnepensjon for, tilsvarende anvendelse for retten til barnetillegg. Retten gjelder også for forsikredes egne barn som blir født etter at uførepensjonen startet utbetaling.

#### *3.5a.3.3 Samtidig utbetaling av arbeidsavklaringspenger*

Hvis folketrygden utbetaler arbeidsavklaringspenger, utbetales uførepensjon ved 100 prosent arbeidsuførhet bare i den grad summen av uførepensjonen og arbeidsavklaringspenger ikke er høyere enn 70 prosent av lønn, og inntil 12 ganger folketrygdens grunnbeløp. Ved lavere uføregrad reduseres grensen forholdsmessig.

Selskapet skal godskrive forsikringens premiefond for den delen av uførepensjonen som ikke kommer til utbetaling til medlemmet på grunn av utbetaling av arbeidsavklaringspenger.

#### *3.5a.3.4 Fradrag for arbeidsinntekt*

Det skal foretas fradrag i uførepensjonen dersom forsikrede har arbeidsinntekt. Fradraget gjøres i forhold til restinntektsevnen.

Dersom forsikrede samtidig mottar uføretrygd fra folketrygden skal det tillegges et fribeløp til inntekt før fradrag i uførepensjon. Fribeløpet er 40 prosent av G.

Det utbetales ikke uførepensjon dersom forsikredes inntekt i et kalenderår utgjør 80 prosent eller mer av inntekt før uførhet.

Barnetillegg til uførepensjon reduseres på samme måte som uførepensjon.

Fradraget i uførepensjon overføres til foretakets premiefond.

Dersom det viser seg at forsikrede har fått for mye eller for lite uførepensjon etter denne avtalen, skal det foretas et etteroppgjør.

### 3.6. Rett til betalingsfritak ved arbeidsuførhet

Med betalingsfritak menes fritak for betaling av premie for forsikringen.

Hvis forsikringen omfatter betalingsfritak, inntreder retten når den forsikredes arbeidsevne på grunn av sykdom eller ulykke har vært nedsatt i et sammenhengende tidsrom på 12 måneder. Betalingsfritak gis etter graden av arbeidsuførhet. Laveste uføregrad som gir rett til fritak er fastsatt i forsikringsavtalen.

Graden av arbeidsudyktighet skal fastsettes av Selskapet på grunnlag av den nedsetting av arbeidsevnen, som sykdommen eller ulykkestilfellet, etter objektive symptomer kan antas å ha medført. Opplysninger fra NAV og behandlende lege skal legges til grunn for fastsettelsen. Når graden blir fastsatt, skal det tas hensyn til den forsikredes inntekt ved personlig arbeid (arbeidsinntekt) før arbeidsudyktigheten inntrådte, og arbeidsinntekt og arbeidsmuligheter etter dette tidspunkt. Ikke bare den forsikredes vanlige arbeid, men ethvert arbeid som kan passe for vedkommende, skal tas i betraktning. Hvis skifte av arbeid er nødvendig for helt eller delvis å gjenvinne arbeidsevnen, skal det likevel i en rimelig overgangstid tas hensyn til i hvilken grad den forsikrede kan utføre sitt vanlige arbeid.

Betalingsfritak gis fra den dagen retten til betalingsfritaket inntreder og så lenge den forsikrede har en uføregrad som gir rett til betalingsfritak. Betalingsfritak gis senest til avtalt opptjeningsalder. Hvis den forsikrede dør, opphører betalingsfritaket på dødsdato.

Betalingsfritaksbeløp blir overført til forsikringens premiefond, eventuelt avregnet i premie, som forfaller til betaling for forsikringen.

### 3.7. Begrensninger i retten til uførepensjon og betalingsfritak

Retten til uførepensjon og betalingsfritak ved arbeidsuførhet inntreder ikke når arbeidsuførheten skyldes

- a) skade som er fremkalt med forsett av den forsikrede selv.
- b) sykdom eller lyte som den forsikrede hadde og må antas å ha kjent til ved inntredelsen i forsikringen, og som innen to år etter inntredelsen medfører arbeidsudyktighet.

For forhøyelse av forsikringen som ikke skyldes generell lønnsforhøyelse hos forsikringstakeren, gjelder tilsvarende bestemmelse. Toårsfristen regnes fra den dagen forsikringen blir forhøyet.

Retten til uførepensjon og betalingsfritak ved arbeidsuførhet faller bort for det som ligger lenger tilbake i tid enn tre år, fra den dagen kravet kom inn til Selskapet. Dette gjelder likevel ikke hvis kravet blir fremsatt innen tre år regnet fra den dagen den som setter fram kravet, tidligst kunne ha gjort det gjeldende, etter at vedkommende hadde fått kunnskap om de omstendigheter som begrunner det.

### 3.8. Forholdsregler ved inntrådt arbeidsuførhet.

Den som vil fremsette krav om uførepensjon og betalingsfritak ved arbeidsuførhet, må underrette Selskapet så snart som mulig. Vedkommende plikter å gi opplysning om alle forhold som står i forbindelse med arbeidsudyktigheten, og må fremlegge legeerklæring. Opplysningene og legeerklæringen gis på skjemaer som er fastsatt av Selskapet.

Så lenge uførepensjonen og betalingsfritak ved arbeidsuførhet utbetales, plikter den forsikrede å holde Selskapet underrettet om sin helsetilstand og arbeidsevne, og la seg undersøke av lege så ofte, og i den utstrekning, Selskapet finner det nødvendig. Den forsikrede plikter å følge de anvisninger som legen gir.

Hvis forsikringstakeren eller den forsikrede med forsett eller grov uaktsomhet ikke gjør det vedkommende plikter etter denne bestemmelsen, svarer ikke Selskapet for mer enn det som må antas at Selskapet ville ha dekket dersom plikten var blitt oppfylt.

## **4. Vilkår ved forsikredes utmelding av forsikringen**

### **4.1 Forsikredes rettigheter og plikter**

Ved uttreddelsen blir det utstedt en individuell forsikring for fripolisen. Dersom premiereserven for alderspensjonen er mindre enn 50 prosent av folketrygdens grunnbeløp, og medlemmet ikke flytter verdien til en ny foretakspensjon, eller slår fripolisen sammen med en annen fripolise, skal fripolisen likevel overføres til en individuell alderspensjon etter reglene for individuell pensjonsordning (IPS). Den forsikrede har etter utmelding av forsikringen eller etter forsikringens opphør, rett til å fortsette forsikringsforholdet med individuell premiebetaling.

Selskapet plikter å underrette den forsikrede om retten til fortsatt forsikring. Selskapet står risiko for forsikredes ytelser før fratredelsen i minst 14 dager etter at underretningen er sendt. Hvis årsaken til uttreddelsen er at forsikringen opphører, står Selskapet likevel risiko for de nevnte ytelsene i minst én måned etter at forsikrede er varslet om opphøret.

Det gjøres fradrag i pensjonsbeløp som måtte bli aktuelle i risikotiden i den utstrekning vedkommende i mellomtiden er kommet inn under tilsvarende pensjonsinnretning/pensjonskasse og får erstatning fra denne.

Den forsikrede kan benytte sin rett til å inngå avtale om fortsatt forsikring i inntil seks måneder etter at Selskapets ansvar er opphørt, uten å gi nye helseopplysninger.

### **4.2 Disposisjoner over fripolise**

Midlene knyttet til en fripolise kan overføres til annet livsforsikringsselskap eller pensjonskasse.

Dersom arbeidstakeren senere blir medlem under en foretakspensjonsavtale som har avtale om medregning av tidligere rettigheter, kan fripolisen eller deler av denne, overføres til den nye avtalen.

Det kan avtales at midler tilknyttet alderspensjonen kan forvaltes som en egen investeringsportefølje tilordnet fripolisen.

### **4.3 Gjenkjøp**

Rettigheter etter LOF kan ikke gjenkjøpes.